

Панасюк Андрій Сергійович

студент

КНВЗ «Вінницька академія неперервної освіти»

ЮНАЦЬКИЙ МАКСИМАЛІЗМ У КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ

***Анотація.** Необхідність вибору майбутньої професійної діяльності вимагає від підлітка чіткого усвідомлення та оцінювання власних індивідуально-психологічних якостей, здібностей і можливостей, а також зіставлення їх з реальними вимогами професії до спеціаліста. Однак відсутність життєвого досвіду та схильність до крайнощів у судженнях і точках зору часто призводить до невірної оцінки своїх можливостей. Внаслідок чого підлітка може очікувати не тільки розчарування у зробленому виборі чи собі, але й у житті взагалі.*

***Ключові слова:** професійне самовизначення, юнацький максималізм, підлітковий вік.*

Короткий огляд останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем самовизначення, у тому числі і професійного, присвячені роботи О. Пряжнікова, Н. Мішанкіної, Н. Кириченко, Є. Сапогової, які визначають юнацький вік як період стабілізації особистості. Психологічні новоутворення, характерні для підліткового віку, особливості самоідентифікації розглядаються у працях О. Леонтьєва, Л. Виготського, Е. Еріксона, І. Кона та інших.

Зважаючи на існуючу розбіжність між образом ідеального майбутнього в уяві підлітка та його реальним втіленням, **мета наукової**

публікації полягає у визначенні впливу юнацького максималізму на його успішне професійне самовизначення.

Виклад основного матеріалу. Підлітковий вік визначається науковцями як час індивідуалізації, відкриття й утвердження власного унікального «Я», і водночас – як час соціалізації, входження у світ людської культури й соціальних цінностей [1, с. 4]. До психологічних новоутворень підліткового віку, зумовлених кардинальними змінами на психічному та фізіологічному рівнях, належить почуття дорослості, що проявляється у бажанні бути самостійним у всіх сферах діяльності. Проте значна частина сучасних підлітків розуміє доросле життя як розширення можливостей проведення дозвілля у майбутньому та не переймається пошуком шляхів досягнення свого місця в дорослому світі [2, с. 26]. У нашому дослідженні ми не розмежовуємо підлітковий вік та юність, оскільки різні вікові періодизації досить умовно визначають період з 15 до 18 років або як завершення підліткового віку, або як початок ранньої юності. На наш погляд, рівень дорослості є особистим психологічним надбанням, і може варіюватися залежно від зовнішніх та внутрішніх умов формування психіки.

Професійне самовизначення є одним з головних завдань підліткового віку, і визначається як процес прийняття власного рішення щодо вибору майбутньої професії, процес самопізнання, об'єктивного оцінювання і зіставлення своїх професійно важливих якостей і можливостей з вимогами, що їх висуває та чи інша професія [3, с. 126]. Постійна зміна інтересів, яка теж є характерною для підлітків, може значно ускладнити його вибір і вплинути на уявлення про бажаний спосіб життя та шляхи і способи його досягнення.

З процесом професійного самовизначення тісно пов'язане явище юнацького максималізму, що за Е. Еріксоном виникає внаслідок кризи ідентичності. Категоричність суджень та завищені вимоги до себе

впливають на самооцінку підлітка і, як наслідок, на успішність професійного самовизначення. Підліток фактично опиняється у пастці власних ідеалів та уявлень, які можуть взагалі не узгоджуватися з його особистістю та реаліями життя. Таким чином підліток може ставити перед собою нездійсненні цілі, приймаючи бажане за дійсне, а придумане за реальне. Відтак, сформоване підлітком уявне ідеальне майбутнє опиняється під загрозою руйнації внаслідок зіткнення з першими труднощами на обраному життєвому шляху. Водночас, вважаючи свою думку єдиноправильною, підліток може відкидати поради та допомогу дорослих, тим самим глибше занурюючись у створену ним кризову ситуацію.

Отже, максималізм, схильність до якого у підлітків виявляється у різних ступенях, потребує певної корекції з метою формування реального уявлення про себе та усвідомлення власних здібностей та інтересів.

Результатом подальшого дослідження є розробка системного комплексу психокорекційних вправ, спрямованих на успішне професійне самовизначення.

Література

1. Юнак Л.М. Соціально-психологічні особливості само ідентичності підлітків – представників різних музичних субкультур : дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.07. Київ, 2013. – 217 с.
2. Бедлінський О.І. Психологічні особливості організації провідної діяльності підлітка. Суми, 2011. – 136 с.
3. Панченко Т.Л. Професійне самовизначення як психологічний феномен. Організація та зміст професійної орієнтації учнівської молоді. Біла Церква: КНВЗ КОР «Академія неперервної освіти», 2017. – Ч. 2. – С. 125-130.